

DREPT CIVIL ȘI PROCESUAL CIVIL

CZU: 347.9

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2025.1\(72\).05](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2025.1(72).05)

ASPECTE COMPARATE: PERIMAREA ȘI SCOATEREA CERERII DE PE ROL

Vasile JOSAN,
doctorand, USM,
avocat
<https://orcid.org/0000-0001-7375-395X>

SUMAR

Articolul analizează comparativ instituțiile perimării și scoaterii cererii de pe rol în cadrul procesului civil din Republica Moldova și România. Sunt prezentate atât asemănările, cât și diferențele dintre aceste sancțiuni procedurale, incluzând condițiile de aplicare, efectele juridice și modul de invocare. Studiul reflectă anumite aspecte practice ale aplicării scoaterii cererii de pe rol în Republica Moldova și propune ajustări legislative pentru a asigura o aplicare mai echitabilă și conformă principiilor economiei judiciare.

Cuvinte-cheie: *perimare, scoaterea cererii de pe rol, procedură civilă, celeritate, sancțiune procedurală, inactivitate procesuală, pasivitatea părții, eficiență judiciară.*

Reclamantul, în calitate de titular al acțiunii civile, își dorește în mod prioritar soluționarea rapidă și eficientă a procesului civil. Necesitatea unei bune administrări a justiției se armonizează cu obiectivul soluționării prompte a litigiului dintre părți. Din acest motiv, în cele mai multe cazuri, procesul civil se încheie printr-o hotărâre judecătorească care soluționează definitiv disputa dintre părți.

Totuși, în cadrul procesului civil pot apărea diverse situații neprevăzute care pot determina o întrerupere a activității judiciare. Aceste incidente reprezintă abateri de la cursul normal al procedurii judiciare și nu trebuie să conducă la o întârziere nejustificată și nedefinită a procesului.

Instituția perimării răspunde tocmai necesității de a asigura rapiditatea soluționării litigiilor

COMPARATIVE ASPECTS: PEREMPTION AND STRIKING OUT THE CLAIM

SUMMARY

The article provides a comparative analysis of the procedural institutions of peremption and removal from the roll in civil proceedings in Romania and the Republic of Moldova. It outlines both the similarities and differences in their legal application, procedural effects, and invocation methods. The study reflects practical aspects of applying the removal from the roll in Moldova and suggests legislative adjustments to ensure fairer and more effective judicial processes, aligned with the principles of judicial economy.

Key-words: *peremption, removal of the claim from the roll, civil procedure, celerity, procedural sanction, procedural inactivity, party passivity, judicial efficiency.*

civile și de a restabili ordinea de drept. Prin aplicarea acestei sancțiuni procedurale se previne blocarea procedurilor judiciare și se încurajează respectarea disciplinei procesuale atât din partea părților, cât și a instanței de judecată.

Termenul de perimare derivă din limba latină în care - *perimere, peremptum* - înseamnă a distruge, a anula, a desființa sau a stinge [9, p. 623].

Istoric, instituția perimării își are începuturile în reglementările *Codex Iustinianus*, parte a *Corpus Juris Civilis* compilat sub împăratul Iustinian I în secolul al VI-lea, „De iudiciis” era o secțiune dedicată procedurilor judiciare și aspectelor legate de desfășurarea proceselor. Deși termenul modern de **perimare** nu era utilizat în legislația romană clasică, principiile care stau la baza acestei instituții erau reflectate în prevederile *Codexului*.

Din conținutul „De iudiciis” relevante instituției perimării erau reglementările cu privire la termenele procedurale și sancționarea inactivității, astfel codexul stabilea termene precise pentru îndeplinirea actelor procesuale. Neîndeplinirea obligațiilor în termenele stabilite putea duce la pierderea dreptului de a continua procesul, si-

milar conceptului modern de perimare. La fel, conținea reglementări despre responsabilitatea părților în proces, astfel părțile implicate în litigiu aveau obligația de a participa activ la desfășurarea procesului. Lipsa de diligență sau neprezentarea nejustificată putea conduce la consecințe procedurale, reflectând importanța celerității și eficienței în administrarea justiției.

Exemple relevante care sancționează inactivitatea părților se regăsesc în prevederile din *Codex Justinianus*, mai exact în Cartea a III-a, Titlul 1, Constituția 13 (CJ 3.1.13) și Constituția 14 (CJ 3.1.14).

- Constituția 13 (CJ 3.1.13) stipulează că, dacă o cauză rămâne în nelucrare timp de trei ani din vina părții reclamante, aceasta va fi considerată abandonată, iar procesul va fi închis.
- Constituția 14 (CJ 3.1.14) prevede că, în cazul în care pârâtul nu se prezintă la proces și nu oferă un motiv valid pentru absență, instanța poate pronunța o hotărâre în lipsă, măsură similară cu o sancțiune pentru neglijență procesuală [5].

Principiile enunțate în „De iudiciis” au influențat dezvoltarea ulterioară a dreptului procedural în diverse sisteme juridice europene. Conceptul de perimare, așa cum este cunoscut astăzi, își are rădăcinile în aceste norme antice, subliniind necesitatea ca părțile să acționeze cu promptitudine și responsabilitate în cadrul proceselor judiciare.

În epoca modernă sancțiunea perimării a fost reglementată pentru prima dată în vechiul Cod de procedură civilă francez, preluând-o pe filiera vechiului drept (cutumiar) francez din dreptul roman, care se baza pe perimarea de trei ani, adoptată, după cum menționam anterior, de împăratul Iustinian.

Deși doctrina juridică națională evidențiază perimarea ca varietate a sancțiunilor procedurale, legislația Republicii Moldova nu conține un atare concept legal. Pierderea interesului față de proces, conform Codului de procedură civilă al RM, este sancționată potrivit art. 267 lit. f), g) CPC [7], prin scoaterea cererii de pe rol.

Trebuie de menționat că, în sens larg, putem afirma că scoaterea de pe rol reglementată de art. 267 lit. f), g) CPC e aceeași perimare a acțiunii, dar o analiză minuțioasă arată că acestea nu sunt identice. Pentru o mai bună înțelegere vom încerca să prezentăm mai jos o analiză comparativă între scoaterea de pe rol reglementată de art. 267 lit. f), g) Codul de procedură civilă al RM și perimarea prevăzută la art. 416 Codul de procedură civilă al României [6].

În majoritatea jurisdicțiilor europene (cu titlu de exemplu, perimarea este reglementată de art.

416 Cod de procedură civilă al României, art. 386 din Codul de procedură civilă francez, art. 307 Legea de procedură civilă a Italiei, art. 826 din Codul judiciar al Belgiei), perimarea procesuală are rolul de a sancționa lipsa de diligență a părților în cadrul unui proces civil. Deși termenul de inactivitate variază între 6 luni (România) și 3 ani (Belgia, Italia), principiul rămâne același: asigurarea celerității procesului și evitarea tergiversării nejustificate a cauzelor.

Scoaterea cererii de pe rol, conform art. 267 lit. f) și g) CPC al Republicii Moldova, reprezintă o măsură procedurală prin care instanța de judecată dispune încetarea procesului civil din cauza neprezentării părților la ședințele de judecată și lipsa diligenței a reclamantului, asigurând astfel celeritatea și disciplina procesuală.

Termenul de perimare raportat la prevederile art. 416 CPC al României îl putem defini ca sancțiunea procesuală care determină stingerea procesului în faza în care se găsește din cauza rămânării lui în nelucrare, din vina părții, o anumită perioadă de timp, stabilită de lege [3, p. 224].

Natura juridică a perimării și a scoaterii de pe rol este una asemănătoare ori ambele reprezintă o sancțiune procedurală care pedepsește pasivitatea părților, iar, ca consecință, procesul se stinge, încetează. Caracteristic este și faptul că sancțiunile aplicate se răsfrâng asupra întregii activități judiciare.

Perimarea trebuie considerată ca o sancțiune procedurală care are o fizionomie proprie, fiind reglementată ca atare de legislație, și al cărei fundament trebuie căutat în lipsa de stăruință a părții în desfășurarea activității judiciare [8, p. 529]. Similar, de o așa caracteristică beneficiază și scoaterea de pe rol consacrată la art. 267 lit. f), g) CPC al RM. Astfel, pentru elementele definitorii și caracteristica acestor instituții, nu trebuie să recurgem la alte instituții conexe, căci însuși legiuitorul i-a conferit prin norma legală o fizionomie proprie.

În literatura de specialitate română s-au pus de mai multe ori în discuție opinii potrivit cărora perimarea ar avea un caracter mixt, și anume cel de sancțiune și de prezumție de desistare, renunțare la acțiune.

În opinia profesorului Ioan Leș, pe care o și susținem, orice analogie între perimare și renunțarea la judecată nu are un fundament solid. Renunțarea la judecată este expresia disponibilității procesuale și exercițiul unui drept a cărui neexercitare nu poate determina aplicarea de sancțiuni, indiferent de natura lor. În același timp, nu trebuie să ignorăm faptul că enunțarea este întotdeauna expresă, în timp ce perimarea decurge dintr-o atitudine pasivă: lipsa de stăruință a părților în desfășurarea activității judiciare. De asemenea,

perimarea presupune culpa părții, în timp ce renunțarea la judecată nu are ca temei o anumită atitudine psihică a părții față de actul respectiv [4, p. 623].

Raționamentele expuse pot fi extinse și asupra Codului de procedură civilă al RM, întrucât scoaterea de pe rol nu poate fi echivalată cu renunțarea la acțiune. Renunțarea la acțiune este o instituție reglementată separat de art. 212 CPC al RM și presupune exprimarea voinței în formă scrisă.

Obiectul perimării. Astfel, Codul de procedură civilă al României declară perimabilă „orice cerere de chemare în judecată, contestație, apel, recurs, revizuire și orice altă cerere de reformare sau de retractare”. Legea are în vedere actul de sesizare al instanței de fond, dar și acele acte care determină continuarea judecării într-o nouă fază procesuală, apel, recurs și revizuire, dar și orice altă cerere de reformare sau retractare [9, p. 624].

Prin comparație, obiectul scoaterii de pe rol, conform art. 267 lit. f), g) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, îl constituie exclusiv cererile de chemare în judecată în instanța de fond, în timp ce legea procesuală civilă nu reglementează aplicarea acestei sancțiuni la etapele de apel, recurs sau revizuire. Această lacună legislativă ridică întrebări cu privire la logica legiuitorului, având în vedere că, în instanța de fond, pasivitatea părților este sancționată prin scoaterea cererii de pe rol, în timp ce, în instanțele superioare, aceeași atitudine este, practic, ignorată.

Considerăm că legiuitorul ar trebui să revizuiască acest aspect pentru a asigura o consecvență în aplicarea sancțiunilor procedurale, astfel încât pasivitatea participanților la proces să fie tratată în mod uniform, indiferent de etapa procesuală în care se manifestă. În acest mod, s-ar contribui la respectarea principiului economiei judiciare, evitându-se desfășurarea inutilă a unor procese în care părțile nu demonstrează un interes activ în soluționarea cauzei.

Aplicarea perimării necesită îndeplinirea cumulativă a unor **condiții esențiale**, cum ar fi: existența unui proces aflat pe rolul instanței, inactivitatea părților pentru o anumită perioadă de timp și culpa acestora în stagnarea procedurii.

Atât la perimarea reglementată de art. 416 CPC al României, cât scoaterea de pe rol consacrată la art. 267 lit. f), g) CPC al RM putem desprinde condițiile aplicării din însăși textul articolului.

Astfel, potrivit art. 416 alin. (1) a CPC al României, „orice cerere de chemare în judecată, contestație, apel, recurs, revizuire și orice altă cerere de reformare sau de retractare se perimă de

drept, chiar împotriva incapabililor, dacă a rămas în nelucrare din motive imputabile părții, timp de 6 luni”. Din lectura acestei norme rezulta cu ușurință condițiile perimării.

Pentru a putea fi incidentă perimarea, este esențial să fie îndeplinite cumulativ trei condiții:

- *investirea instanței cu o cerere care a declanșat o judecată în primă instanță sau o cale de atac (de reformare sau de retractare);*
- *rămânerea cauzei în nelucrare timp de 6 luni;*
- *lăsarea cauzei în nelucrare să se datoreze unor motive imputabile părții* [10, p. 256].

La fel, din textul normei art. 267 lit. f) CPC al RM putem evidenția câteva condiții care urmează să fie întrunite pentru a scoate de pe rol cererea de chemare în judecată:

- *existența unei cauze pe rol în instanța de fond;*
- *neprezentarea neîntemeiată a doua oară în ședința de judecată a ambelor părți;*
- *părțile să fie citate legal despre ora, data și locul ședinței de judecată;*
- *neprezentarea să fie neîntemeiată și părțile să nu fi solicitat examinarea cauzei în absența lor* [2, p. 547].

Din analiza aspectelor prezentate mai sus, reiese clar că cele două au mai multe asemănări decât deosebiri în ceea ce privește condițiile de invocare. Atât în cazul perimării, cât și în cazul scoaterii cererii de pe rol este necesară existența unui proces pe rolul instanței, ambele măsuri sancționează inactivitatea procedurală, iar culpa părților constituie o condiție esențială pentru aplicarea acestora.

Deosebirea principală rezidă în faptul că, potrivit art. 416 alin. (1) din Codul de procedură civilă al României, perimarea intervine după o perioadă fixă de 6 luni de inactivitate, în timp ce scoaterea cererii de pe rol, conform art. 267 lit. f) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, se aplică în cazul neprezentării părților la două ședințe de judecată consecutive sau neprezentarea într-o singură ședință potrivit art. 267 lit. g) CPC al RM. Astfel, inactivitatea procedurală se manifestă în mod diferit: prin trecerea unui termen de 6 luni în cazul perimării sau prin absența la ședințele de judecată în cazul scoaterii cererii de pe rol.

Invocarea perimării și a scoaterii cererii de pe rol poate fi cerută atât de părți sau din oficiu de către instanță, precum și de terți care sunt parte la proces.

Referindu-ne la fiecare în parte, perimarea, potrivit art. 416 alin. (1) din Codul de procedură civilă al României, poate fi invocată pe cale de excepție de părți, de procuror, de instanță din oficiu

precum și de persoane care participă la activitatea judiciară. Intervenientul principal, dobândind calitatea de parte, are și dreptul de a invoca, pe cale de excepție, perimarea procesului. Situația intervenientului accesoriu este însă diferită. Acesta are o poziție procedurală limitată la actele procedurale în favoarea căreia a intervenit. Prin urmare, intervenientul în interesul pârâtului va putea justifica un interes în invocarea perimării, întrucât, în principiu, un asemenea act este favorabil părții în favoarea căreia s-a formulat intervenția. Intervenientul în interesul reclamantului nu va putea îndeplini însă un act nefavorabil acestuia [9, p. 629].

Potrivit unor păreri, reclamantul la fel ar fi îndreptățit să invoce perimarea, dacă va justifica un interes în acest sens, spre exemplu - pârâtul a formulat o acțiune reconvențională [1, p. 236].

Perimarea va putea fi invocată în tot cursul procesului în prima instanță. Perimarea va putea fi invocată pentru prima dată într-o instanță superioară, dacă ea nu a fost invocată anterior în prima instanță.

Scoaterea cererii de pe rol, reglementată de art. 267 lit. f), g) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, poate fi invocată de mai mulți subiecți procesuali, fiecare având roluri și interese proprii în desfășurarea procesului civil.

În primul rând, instanța de judecată poate invoca din oficiu scoaterea cererii de pe rol. Această atribuție a instanței rezultă din obligația sa de a asigura respectarea principiilor procesuale, inclusiv celeritatea și eficiența procedurii judiciare. Instanța analizează, în mod proactiv și, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 267 lit. f), g) din CPC al RM, aceasta va duce la scoaterea cererii de pe rol.

Pârâtul și intervenienții care pot justifica interes în scoaterea cererii de pe rol la fel vor putea înainta cererea de scoatere de pe rol în temeiul articolului 267 lit. f), g) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

În general, procedura și subiecții care pot invoca aceste măsuri sunt similare în România și Republica Moldova. Totuși, o diferență majoră între cele două proceduri constă în faptul că în Republica Moldova reclamantul nu are posibilitatea de a solicita scoaterea cererii de pe rol. Această măsură este strict condiționată de lipsa reclamantului în proces, fiind aplicabilă doar atunci când acesta nu se prezintă la ședințele de judecată și nu solicită examinarea cauzei în lipsa sa.

Astfel, în timp ce în Republica Moldova scoaterea cererii de pe rol apare exclusiv ca o sancțiune pentru pasivitatea părților, în România perimarea poate fi folosită de reclamant ca un instrument procedural activ pentru a înceta procesul civil.

Constatarea perimării și a scoaterii cererii de pe rol, în ambele jurisdicții, se realizează de către instanța de judecată prin intermediul unui act judecătoresc motivat. Deși atât în cazul perimării, cât și în cel al scoaterii cererii de pe rol, legea prevede că instanța poate acționa din oficiu, aceasta nu înseamnă o aplicare automată a măsurii. Instanța are obligația de a verifica în mod activ dacă sunt întrunite toate condițiile prevăzute de lege și doar în cazul în care acestea sunt îndeplinite va pronunța un act judecătoresc în acest sens.

Astfel, în ambele situații, rolul instanței nu se limitează la constatarea simplă a faptelor, ci presupune o evaluare atentă a circumstanțelor cauzei, asigurându-se că măsura procedurală aplicată respectă atât drepturile părților, cât și principiile procesului echitabil.

În ambele cazuri, actul judecătoresc (încheiere, hotărâre) prin care se constată perimarea sau scoaterea cererii de pe rol pot fi contestate cu recurs (art. 421 alin. 2) CPC al României și art. 268 alin. 2) CPC al Republicii Moldova). Referitor la scoaterea de pe rol, legea reglementează și posibilitatea de a cere anularea încheierii însuși instanței care a adoptat-o.

Ceea ce dorim să remarcăm este că, în cazul perimării, dacă instanța de fond respinge cererea de constatare a perimării, aceasta poate fi contestată odată cu apelul pe fondul cauzei, permițând părții interesate să readucă în discuție acest aspect procedural în cadrul căii de atac [4, p. 1148].

În schimb, pentru scoaterea cererii de pe rol, legislația procesuală din Republica Moldova nu oferă o reglementare clară privind posibilitatea de a invoca această problemă odată cu exercitarea căii de atac. Astfel, în situația în care, ulterior, se constată că în instanța de fond au fost întrunite condițiile pentru scoaterea cererii de pe rol, nu este evident dacă această chestiune poate fi rediscutată la etapa unei căi de atac.

Efectele perimării și scoaterii de pe rol presupun lipsirea de efecte a actelor procesuale efectuate de către părți și participanți în acea instanță.

Prin constatarea perimării se stinge procesul împreună cu actele de procedură, în faza în care se găsește, părțile fiind puse în situația anterioară. Așa cum rezultă din art. 416 CPC al României, perimarea are un efect sancționator în plan procedural, în sensul că lipsește de efecte toate actele procedurale făcute de acea instanță. În consecință, dacă nu s-a prescris dreptul la acțiune, se poate introduce o nouă acțiune (între aceleași părți, având același obiect și aceeași cauză) [4, p.1148].

Constatarea întrunirii condițiilor de scoatere a cererii de pe rol conform art. 267 lit. f), g) din

CPC al RM presupune lipsirea de efecte la toate actele care au fost făcute în acel proces. Părțile și participanții procesului, după scoaterea de pe rol a cererii, se vor afla în situația juridică precum această cerere nu a fost depusă. După scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată, se poate depune o nouă cerere de chemare în judecată identică și instanța va menționa despre acest drept în încheierea sa. Totuși, depunerea unei cereri noi va fi condiționată de încadrarea în termenul de prescripție.

Sub aspect practic, trebuie de remarcat faptul că mecanismul de scoatere a cererii de pe rol, reglementat de art. 267 lit. f) și g) CPC al Republicii Moldova, prezintă anumite deficiențe în aplicare, care pot afecta economia procesului civil. În esență, această măsură procedurală se bazează pe îndeplinirea unor condiții formale, precum ne-reprezentarea părților la ședință, fără a analiza interesul real al reclamantului față de proces.

Ne-reprezentarea poate fi determinată de motive obiective, cum ar fi o întârziere accidentală sau o citare defectuoasă, care nu reflectă neapărat o lipsă de interes pentru litigiu. În special, art. 267 lit. g) permite scoaterea cererii de pe rol chiar și după o singură absență a reclamantului, dacă părțile nu solicită continuarea judecării. Astfel, instanța nu este obligată să evalueze în mod concret dacă reclamantul și-a pierdut, într-adevăr, interesul față de proces.

Această abordare poate duce la situații paradoxale, în care, deși reclamantul are un interes activ în soluționarea litigiului, procesul este înțecat prematur, obligând părțile să inițieze o nouă procedură sau să conteste încheierea de scoatere de pe rol. În loc să contribuie la eficiența procedurii judiciare, măsura poate prelungi în mod nejustificat durata procesului, încălcând principiul economiei judiciare.

Practica judiciară arată că în astfel de situații partea care nu și-a pierdut interesul procesual va căuta să repună cauza pe rol, fie prin depunerea unei noi cereri de chemare în judecată, fie prin contestarea încheierii de scoatere de pe rol. Acest comportament procedural poate conduce la prelungirea nejustificată a duratei procesului, contrar principiului celerității.

Pentru a evita aceste efecte negative, legislația din Republica Moldova ar trebui să fie revizuită prin introducerea unui mecanism flexibil care să permită instanței să evalueze motivele reale ale ne-reprezentării părților și să stabilească un termen

fix de inactivitate, similar cu perimarea din România. Acest lucru ar asigura o aplicare echitabilă a sancțiunii doar în cazurile de pasivitate evidentă, protejând, în același timp, dreptul părților la un proces echitabil.

În concluzie, atât perimarea, cât și scoaterea cererii de pe rol au ca scop sancționarea pasivității procesuale și asigurarea celerității procedurii civile, având numeroase asemănări sub aspectul obiectului, efectelor și procedurii de constatare. Totuși, diferențele esențiale constau în aplicabilitatea perimării în toate fazele procesuale, în timp ce în Republica Moldova scoaterea cererii de pe rol operează doar în instanța de fond. Perimarea reflectă mai clar intenția legiuitorului de a constata pierderea reală a interesului față de proces, spre deosebire de scoaterea cererii de pe rol, care se bazează pe îndeplinirea unor condiții formale. Acest aspect ar trebui avut în vedere de legiuitorul moldav pentru a asigura o mai mare coerență și eficiență procedurală.

Referințe bibliografice

1. Bacaci Al. *Excepțiile de procedură în procesul civil*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1983. 248 p.
2. Belei E. ș.a. *Drept procesual civil. Partea generală*. Ediția a III-a. Chișinău: Lexon, 2024. 555 p.
3. Ciobanu V.M. *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*. Vol. II. București: Editura Național, 1997. 733 p.
4. Ciobanu V.M. ș.a. *Noul Cod de procedură civilă. Comentat și adnotat*. Vol.II. București: Universul Juridic, 2016. 1830 p.
5. Codex Justinianus. https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Anglica/CJ1_Scott.htm (vizitat 03.03.2025).
6. Codul de procedura civilă al României, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/288601> (vizitat 04.03.2025).
7. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Nr.225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 142-148 (republicat în temeiul art.VI alin.(4) al Legii nr.17 din 05.04.2018).
8. Leș I. *Tratat de drept procesual civil*. Vol. I (Principii și instituții generale, Judecata în fața primei instanțe). București: Universul Juridic, 2014. 971 p.
9. Leș I. *Noul Cod de procedura civilă*. Ediția a II-a. București: C.H. Beck, 2015. 1616 p.
10. Pop P. *Sanctiuni procedurale în procesul civil*. București: Universul Juridic, 2016. 496 p.